

UCHWAŁA RADY PAŃSTWA

z dnia 31 maja 1975 r.

w sprawie wzorcowego regulaminu rady narodowej.

W celu udzielenia pomocy radom narodowym przy uchwalaniu przez nie ich regulaminów Rada Państwa uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się wzorcowy regulamin rady narodowej w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Każda rada narodowa, uchwalając swój regulamin, wykorzystuje wzorcowy regulamin (§ 1) odpowiednio do miejscowych warunków i potrzeb.

§ 3. Zaleca się radom narodowym uchwalenie swoich regulaminów na pierwszych sesjach po wejściu w życie niniejszej uchwały.

§ 4. Tracą moc:

- 1) uchwała Rady Państwa z dnia 8 grudnia 1972 r. w sprawie regulaminu wzorcowego gminnej rady narodowej

(rady narodowej miasta i gminy) (Monitor Polski Nr 55, poz. 295),

- 2) uchwała Rady Państwa z dnia 6 grudnia 1973 r. w sprawie regulaminu wzorcowego wojewódzkiej (powiatowej, miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej (Monitor Polski Nr 52, poz. 292).

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 czerwca 1975 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*

Załącznik do uchwały Rady Państwa z dnia 31 maja 1975 r. (poz. 105).

Wzorcowy regulamin

Wojewódzkiej (Miejskiej, Dzielnicowej, Gminnej) Rady Narodowej

w . . . . .

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

§ 1. Wojewódzka (miejska, dzielnicowa, gminna) rada narodowa jako organ władzy państwowej i podstawowy organ samorządu społecznego na terenie województwa (miasta, dzielnicy, gminy) wykonuje swoje zadania na sesjach, przy pomocy swego prezydium i komisji, przez działalność radnych w terenie oraz poprzez swój organ wykonawczy i zarządzający (wojewodę, prezydenta, naczelnika).

§ 2. Rada narodowa, jej organy i radni wykonują swoje zadania w ścisłym współdziałaniu ze społeczeństwem oraz we współpracy z miejscowymi organizacjami gospodarczymi, społeczno-politycznymi i samorządowymi.

Rozdział 2

Sesja rady narodowej

§ 3. 1. Sesje zwyczajne odbywają się zgodnie z uchwalonym przez radę rocznym planem pracy. Roczny plan pracy powinien przewidywać co najmniej 4 sesje.

2. Sesje nie przewidziane w rocznym planie pracy rady są sesjami nadzwyczajnymi.

§ 4. 1. Rada narodowa może uchwalić ramowy program swego działania na okres dłuższy niż jeden rok. Program taki powinien objąć wszystkie podstawowe problemy związane z realizacją wieloletniego planu społeczno-gospodarczego rozwoju województwa (miasta, dzielnicy, gminy).

2. Na ostatniej sesji w roku rada uchwała plan pracy rady na rok następny, w którym ustala przybliżone terminy sesji oraz główne zagadnienia porządku obrad.

3. W rocznym planie pracy mogą być również wymienione ważniejsze zadania prezydium, komisji i radnych oraz wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) i innych instytucji, związane z przygotowaniem poszczególnych punktów porządku obrad.

§ 5. Sesję zwołuje prezydium rady narodowej, ustalając jednocześnie dzień i godzinę jej otwarcia oraz projekt porządku obrad.

§ 6. Prezydium zwołuje sesje nadzwyczajne z własnej inicjatywy albo na pisemne żądanie co najmniej 1/4 radnych, wskazujące przedmiot obrad. Otwarcie sesji nadzwyczajnej powinno nastąpić w ciągu 10 dni od dnia zgłoszenia wniosku.

§ 7. O zwołaniu sesji powiadamia się radnych nie później niż na 7 dni przed wyznaczonym terminem. W celu umożliwienia radnym zasięgnięcia przed sesją opinii wyborców i przygotowania się do dyskusji należy im doręczyć wraz z zawiadomieniem odpowiednie informacje oraz projekty uchwał wraz z ich uzasadnieniem.

§ 8. 1. O zwołaniu sesji zawiadamia się prezydium rady narodowej i organ administracji państwowej wyższego stopnia, miejscowe władze organizacji społecznych i politycznych, właściwy komitet Frontu Jedności Narodu, jak również posłów na Sejm oraz radnych rady narodowej wyższego stopnia wybranych na terenie działania rady.

2. O zwołaniu sesji rady narodowej stopnia wojewódzkiego powiadamia się Kancelarię Rady Państwa i Urząd Rady Ministrów oraz Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, przesyłając ponadto materiały przygotowane na sesję.

3. O zwołaniu sesji gminnej rady narodowej powiadamia się również sołtysów.

4. Na sesję rady narodowej stopnia wojewódzkiego zaprasza się w miarę potrzeby przewodniczących rad narodowych niższego stopnia, a na sesję rad narodowych stopnia podstawowego zaprasza się przedstawicieli samorządu mieszkańców miast i wsi.

5. Na sesję zaprasza się także kierowników jednostek gospodarczych, instytucji i organizacji, jeśli projekt porządku obrad dotyczy spraw objętych ich działalnością.

§ 9. 1. Obrady na sesji są jawne. Czas, miejsce i przedmiot obrad należy podać do publicznej wiadomości w drodze ogłoszeń lub w inny sposób zapewniający rozpowszechnianie tej informacji na terenie działania rady.

2. W wypadkach uzasadnionych charakterem rozpatrywanej sprawy przewodniczący obrad na wniosek radnych lub wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) albo z własnej inicjatywy może

zarządzić tajność obrad. Przewodniczący obowiązany jest zarządzić tajność obrad, jeśli wymaga tego dobro Państwa. W tajnych obradach mogą uczestniczyć: wojewoda (prezydent miasta, naczelnik miasta, dzielnicy, gminy), przedstawiciele organów nadrzędnych, a także osoby zaproszone przez przewodniczącego do obecności w tych obradach.

§ 10. 1. Sesję otwiera i przewodniczy obradom przewodniczący rady narodowej.

2. W razie nieobecności przewodniczącego rady lub w innych wypadkach, gdy zachodzi potrzeba zastąpienia go w kierowaniu obradami — przewodniczy obradom jeden z jego zastępców, określony przez przewodniczącego lub prezydium rady.

3. Zastępcy przewodniczącego rady pomagają przewodniczącemu w kierowaniu obradami, a w szczególności w prowadzeniu listy mówców i obliczaniu głosów, oraz czuwają nad prawidłowym sporządzaniem protokołów sesji. W wypadku gdy obradom przewodniczy jeden z zastępców przewodniczącego, funkcję tę spełnia drugi zastępca przewodniczącego lub inny członek prezydium rady narodowej.

§ 11. 1. Rada może obradować przy obecności co najmniej połowy ogólnej liczby radnych.

2. Otwierając sesję przewodniczący stwierdza, jaka liczba radnych uczestniczy w posiedzeniu. W wypadku stwierdzenia, że liczba obecnych wynosi mniej niż połowę ogólnej liczby członków rady, przewodniczący wyznacza najbliższy termin rozpoczęcia obrad, w którym można zapewnić wymaganą obecność radnych.

§ 12. 1. Rada, zgodnie z uchwalonym porządkiem obrad, rozpatruje na sesji sprawy wniesione przez prezydium rady, jej komisje i radnych oraz przedstawione przez wojewodę (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy).

2. Interpelacje radnych zgłasza się w jednym z pierwszych punktów porządku obrad. Odpowiedzi na interpelacje powinny być w miarę możliwości udzielane przed zakończeniem obrad.

3. Przewodniczący rad narodowych stopnia podstawowego mogą występować do przewodniczącego rady wyższego stopnia o umieszczenie w porządku obrad spraw wynikających w toku działalności tych rad, wykraczających poza ich kompetencje lub możliwości.

4. W miastach, dzielnicach i gminach przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio również do przewodniczących komitetów osiedlowych (obwodowych) i sołtysów.

5. Wnioski o rozpatrzenie spraw na sesji mogą zgłaszać do prezydium rady narodowej:

- miejscowe władze organizacji politycznych i społecznych,
- kierownicy nie podporządkowanych radzie jednostek administracyjnych i gospodarczych, a także miejscowe władze organizacji spółdzielczych, w zakresie spraw dotyczących ich działalności.

§ 13. 1. Rada narodowa poprzez rozpatrywanie i rozstrzyganie na sesji problemów harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego terenu inspirowuje i kontroluje działalność wszystkich jednostek administracji i gospodarki na danym terenie.

2. Prezydium rady może zwracać się do kierowników nie podporządkowanych radzie jednostek administracyjnych i gospodarczych, a także miejscowych władz organizacji spółdzielczych i społecznych o przedstawienie sprawozdań i informacji lub przygotowanie odpowiednich propozycji i projektów rozwiązań w celu rozpatrzenia ich na sesji.

3. Rada narodowa wykonuje kontrolę pracy wszystkich jednostek administracji i gospodarki na danym terenie, korzystając z pomocy swego prezydium i komisji.

§ 14. 1. Rozpatrywanie na sesji poszczególnych problemów może być poprzedzone wprowadzeniem do dyskusji; wprowadzenie jest zbędne, jeśli sprawa została dostatecznie wyjaśniona w materiałach dostarczonych radnym przed sesją. Rozpatrzenie spraw wniesionych na sesję przez terenowy organ administracji państwowej lub kierownika jednostki organizacyjnej nie podporządkowanej radzie wymaga przedstawienia opinii przez właściwą komisję rady.

2. Przewodniczący obrad udziela głosu według kolejności zgłoszeń. Wojewodzie (prezydentowi miasta, naczelnikowi miasta, dzielnicy, gminy) i jego zastępcom oraz przedstawicielom organów nadrzędnych, a w uzasadnionych wypadkach również innym uczestnikom dyskusji, przewodniczący obrad może udzielić głosu poza kolejnością.

3. Rada może w uzasadnionych wypadkach określić czas przemówienia oraz liczbę mówców, a w razie dostatecznego wyjaśnienia sprawy — uchwalić zamknięcie dyskusji.

§ 15. Przewodniczący obrad może zwrócić uwagę mówcy w wypadku, gdy ten odbiega od tematu lub swoim zachowaniem zakłóca porządek obrad, a w razie bezskuteczności uwagi — może odebrać mu głos.

§ 16. 1. Sprawa rozpatrywana na sesji kończy się z reguły podjęciem uchwały. Rozstrzygnięcia w sprawach organizacyjnych mniejszej wagi zostają tylko odnotowane w protokole obrad.

2. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów z wyjątkiem wypadków, gdy przepis prawa lub postanowienie regulaminu wymaga innej większości.

3. Głosuje się jawnie przez podniesienie ręki. Głosowanie tajne (kartkami) stosuje się w wypadkach przewidzianych w przepisach prawa oraz gdy rada tak postanowi.

§ 17. 1. Projekty uchwał rady przygotowuje jej prezydium lub komisja albo terenowy organ administracji państwowej (wojewoda, prezydent miasta, naczelnik miasta, dzielnicy, gminy).

2. Prezydium rady może zlecić opracowanie projektu uchwały właściwej komisji rady.

3. Projekty uchwał przygotowane przez wojewodę (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) wymagają zaopiniowania przez właściwą komisję rady. Komisja może zgłosić poprawki do projektu uchwały.

§ 18. 1. Rada rozpatruje na sesjach sprawozdanie z wykonania swych uchwał oraz bieżące informacje o stanie ich realizacji.

2. Prezydium przygotowuje dla rady własne uwagi i wnioski do sprawozdań wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) z wykonania uchwał rady bądź zapewnia takie uwagi ze strony właściwej komisji.

§ 19. 1. Przewodniczącego rady i jego zastępców wybiera rada narodowa na okres kadencji; pełnią one swoje funkcje do czasu dokonania wyboru na te stanowiska przez radę narodową następną kadencji.

2. Na pierwszej sesji po wyborach rada narodowa wybiera spośród radnych przewodniczących stałych komisji rady.

3. Przewodniczący rady, jego zastępcy oraz przewodniczący stałych komisji rady stanowią prezydium rady narodowej.

4. Rada może w każdym czasie odwołać prezydium lub poszczególnych jego członków i dokonać nowego wyboru.

§ 20. 1. Rada wyraża opinię w sprawie kandydatury na stanowisko wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy). Wniosek w sprawie kandydatury przedstawianej radzie do zaopiniowania powinien zawierać uzasadnienie.

2. Wyrażenie opinii stwierdza się w protokole sesji, a odpowiedni wyciąg z protokołu przesyła się niezwłocznie właściwemu organowi proponującemu kandydaturę.

§ 21. 1. W uzasadnionym wypadku rada narodowa może na wniosek swojego prezydium wystąpić o odwołanie wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy).

2. Wniosek w sprawie wystąpienia o odwołanie wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) powinien przytaczać konkretne okoliczności uzasadniające takie wystąpienie.

3. W razie przyjęcia wniosku prezydium rady przekazuje go niezwłocznie organowi właściwemu do odwołania.

§ 22. 1. Projekty planów społeczno-gospodarczego rozwoju województwa (miasta, dzielnicy, gminy) oraz projekty budżetów przedstawia radzie wojewoda (prezydent miasta, naczelnik miasta, dzielnicy, gminy).

2. Projekty powinny być przedstawione w terminach umożliwiających komisjom i radnym wnikliwe ich rozpatrzenie oraz zasięgnięcie opinii wyborców.

3. Projekty opiniuje komisja właściwa do spraw rozwoju gospodarczego, zasięgając w odniesieniu do poszczególnych problemów lub części planu i budżetu opinii innych stałych komisji rady.

§ 23. 1. W ramach nadzoru nad działalnością rad niższego stopnia rada narodowa stopnia wojewódzkiego, zgodnie ze swoim planem pracy, rozpatruje okresowo sprawozdania rad narodowych niższego stopnia i w miarę potrzeby udziela im wytycznych.

2. Przed sesją poświęconą rozpatrzeniu sprawozdania (sprawozdań) z działalności rad niższego stopnia prezydium rady narodowej zapewnia dokonanie przez komisje kontroli wszystkich lub niektórych zagadnień mających stanowić przedmiot obrad. Prezydium przygotowuje również projekt wytycznych dla rad niższego stopnia.

§ 24. 1. Rada narodowa stopnia wojewódzkiego na wniosek swego prezydium uchyla uchwały rad narodowych niższego stopnia, sprzeczne z prawem lub niezgodne z zasadniczą linią polityki Państwa.

2. Prezydium występuje z wnioskiem, o którym mowa w ust. 1, z inicjatywy komisji rady narodowej lub wojewody (prezydenta miasta) albo z inicjatywy własnej.

3. Sprawę uchylecia uchwały rady narodowej niższego stopnia, której wykonanie zostało wstrzymane, prezydium rady narodowej przedstawia radzie do rozpatrzenia na najbliższej sesji.

§ 25. 1. Miejska (dzielnicowa) rada narodowa może określić rodzaje spraw, które zamiast na sesji podlegają rozpatrzeniu przez organy samorządu mieszkańców; nie dotyczy to rozstrzygnięć zastrzeżonych do właściwości rady narodowej.

2. Uchwała, o której mowa w ust. 1, może w szczególności przekazać sprawy dotyczące:

- 1) rozwoju i prawidłowego funkcjonowania na terenie osiedla urzędzeń komunalnych,
- 2) rozmieszczenia i funkcjonowania placówek gastronomicznych, handlowych i usługowych,
- 3) rozwoju placówek oświatowych, socjalnych i kulturalnych,
- 4) zapewnienia warunków rozwoju i wychowania młodzieży, przestrzegania zasad współżycia społecznego oraz ładu i porządku publicznego,
- 5) rozpatrywania stanu realizacji na terenie osiedla postulatów wyborców oraz oceny załatwiania skarg i wniosków obywateli,
- 6) rozpatrywania informacji i sprawozdań o realizacji uchwał rady narodowej w zakresie dotyczącym osiedla (obwodu, domu).

3. Rada może upoważnić również organy samorządu mieszkańców do rozpatrywania skierowanych do rady wniosków obywateli lub organizacji społecznych, dotyczących osiedla (obwodu, domu).

4. Gminna rada narodowa może określić rodzaje spraw dotyczących poszczególnych sołectw, które zamiast na sesji podlegają rozpatrzeniu przez właściwe zebrania wiejskie. Nie dotyczy to rozstrzygnięć zastrzeżonych do właściwości gminnej rady narodowej.

Uchwała rady może w szczególności przekazać sprawy dotyczące:

- 1) funkcjonowania placówek handlowych, usługowych i gastronomicznych,
- 2) budowy, utrzymania i konserwacji dróg, chodników i przystanków PKS,
- 3) działalności placówek socjalnych i kulturalnych,
- 4) pomocy i opieki społecznej,
- 5) utrzymania czystości, estetyki i porządku,
- 6) bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ochrony przeciwpowodziowej,
- 7) podejmowania i realizacji czynów społecznych na rzecz wsi,
- 8) gromadzenia środków wpływających ze źródeł społecznych na realizację uchwał zebrania.

5. W wyniku rozpatrzenia sprawy organ samorządu mieszkańców:

- 1) podejmuje określone działania w ramach swoich zadań,
- 2) kieruje wnioskami do naczelnika miasta (dzielnicy, gminy) lub
- 3) występuje do prezydium o rozpatrzenie sprawy i podjęcie uchwały przez radę narodową na sesji.

§ 26. 1. Sporządzanie protokołu sesji wojewódzkiej oraz dzielnicowej rady narodowej i rady narodowej miasta powyżej 150 tys. mieszkańców zapewnia biuro rady narodowej, a sesji pozostałych rad narodowych wydzielone stanowisko pracy lub zespół pracowników.

2. Protokół powinien odzwierciedlać faktyczny przebieg i wyniki sesji. Do protokołu załącza się podjęte na sesji uchwały podpisane przez przewodniczącego rady.

3. Odpis protokołu wraz z załącznikami przesyła się prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

4. Odpis protokołu sesji rady narodowej stopnia wojewódzkiego przesyła się wraz z załącznikami Kancelarii Rady Państwa.

Rozdział 3

Prezydium rady narodowej

§ 27. 1. Prezydium rady narodowej jest organem rady powołanym do reprezentowania rady na zewnątrz i organizowania jej pracy.

2. Prezydium organizuje ścisłe powiązanie rady i jej komisji ze społeczeństwem i masowymi organizacjami społecznymi oraz tworzy radzie właściwe warunki do skutecznego realizowania jej funkcji kontroli, inspiracji i oddziaływania na organy administracji państwowej.

3. W szczególności prezydium rady ustala projekty planów pracy, przygotowuje i zwołuje sesje, organizuje działalność komisji i koordynuje ich prace, udziela radnym pomocy w wykonywaniu mandatu oraz czuwa nad zabezpieczeniem praw radnych i członków komisji.

4. Prezydium składa radzie informacje o swojej pracy.

5. Prezydium działa kolegialnie, może jednak powierzyć przewodniczącemu rady podejmowanie określonych czynności w imieniu prezydium.

§ 28. 1. Przewodniczący rady narodowej kieruje pracami rady i jej prezydium.

2. Przewodniczący rady narodowej otwiera sesje rady narodowej, przewodniczy jej obradom i podpisuje podjęte przez radę uchwały, a także zwołuje posiedzenia prezydium, przewodniczy jego obradom i podpisuje podjęte przez prezydium postanowienia.

§ 29. Dla zorganizowania pracy rady na sesji prezydium rady w szczególności:

- a) opracowuje projekt rocznego planu pracy rady,
- b) ustala listę osób, które powinny zostać imiennie zaproszone do udziału w sesji,
- c) określa sposób przygotowania materiałów na sesję,
- d) rozpatruje wstępnie projekty uchwał rady w sprawach organizacji pracy rady i jej komisji oraz działalności społeczno-organizacyjnej rady,
- e) organizuje kontrolę wykonania uchwał rady oraz zarządzeń terenowego organu administracji państwowej i organów nadrzędnych,

f) zapewnia współdziałanie komisji i radnych z miejscowymi organizacjami społecznymi, samorządowymi i gospodarczymi, zarówno w celu zebrania ich opinii co do spraw, które mają być rozpatrzone na sesji, jak też dla zapewnienia ich uczestnictwa w praktycznym wykonywaniu podjętych na sesji uchwał.

§ 30. Dla koordynowania prac komisji oraz zorganizowania ich działalności prezydium rady w szczególności:

- a) rozpatruje roczne plany pracy komisji, zapewniając ich zharmonizowanie wzajemne oraz z rocznym planem pracy rady,
- b) rozpatruje informacje o działalności komisji i wskazuje na celowość podjęcia określonych zadań,
- c) może powoływać doraźne zespoły złożone z członków dwu lub więcej komisji, obejmujące swoim zasięgiem działania sprawy należące do właściwości więcej niż jednej komisji,
- d) udziela komisjom pomocy w rozpatrywaniu spraw należących do zakresu działania rady narodowej,
- e) kontroluje właściwe rozpatrzenie i realizację wniosków komisji przyjętych do realizacji.

§ 31. Dla udzielenia radnym pomocy w wykonywaniu mandatu oraz zabezpieczenia praw radnych i członków komisji prezydium rady w szczególności:

- a) współdziała z miejscowym komitetem Frontu Jedności Narodu w organizowaniu spotkań radnych z wyborcami w odpowiednich okręgach wyborczych, zwłaszcza zapewniając radnym informacje o dotychczasowej i zamierzonej działalności rady w celu uwzględnienia tych informacji przy zdawaniu sprawy wyborcom,
- b) organizuje działalność środowiskową radnych oraz zapewnia utrzymywanie przez nich łączności z miejscowymi organizacjami społecznymi, samorządowymi i gospodarczymi,
- c) zapewnia radnym ochronę przed niesłusznymi konsekwencjami w związku z ich działalnością zgodną ze złożonymi ślubowaniem,
- d) kontroluje należyte ustosunkowanie się do wniosków i propozycji radnych przez jednostki gospodarcze, administracyjne i socjalno-kulturalne oraz organizacje społeczne,
- e) rozpatruje sprawy związane z wykonywaniem przez radnych ich obowiązków, a zwłaszcza sprawy uczestnictwa w sesjach i w pracach komisji, i zwraca się do radnych o wyjaśnienie nie usprawiedliwionej uprzednio nieobecności na sesji, wskazując na obowiązki wynikające z piastowania mandatu radnego,
- f) udziela lub odmawia zgody na wypowiedzenie radnemu stosunku pracy przez zakład, który go zatrudnia, oraz przyjmuje do wiadomości zawiadomienie o rozwiązaniu z radnym stosunku pracy bez wypowiedzenia; w obu wypadkach prezydium zajmuje stanowisko po wysłuchaniu wyjaśnień radnego, a o zajętych stanowisku informuje radę na najbliższej sesji; odwołanie od odmowy zgody rozstrzyga prezydium rady narodowej wyższego stopnia,
- g) występuje do rady z wnioskiem o stwierdzenie wygaśnięcia mandatu radnego, który zmarł, rzekł się mandatu bądź utracił prawo wybieralności,
- h) występuje do rady — po wysłuchaniu wyjaśnień zainteresowanego — z wnioskiem o pozbawienie mandatu radnego, który odmówił złożenia ślubowania albo sprzeniewierzył się złożonemu ślubowaniu radnego,

- i) rozpatruje wstępnie wniosek komitetu Frontu Jedności Narodu o odwołanie radnego i przedstawia go wraz ze swą opinią na sesję rady,
- j) powiadamia właściwy komitet Frontu Jedności Narodu o wygaśnięciu mandatu radnego celem poinformowania o tym wyborców.

§ 32. 1. Prezydium rady narodowej stopnia wojewódzkiego zapewnia prezydiom rad narodowych stopnia podstawowego pomoc w realizacji ich zadań.

2. Prezydium rady narodowej stopnia wojewódzkiego podejmuje czynności celem upowszechnienia osiągnięć w pracy rad narodowych niższego stopnia.

3. Na wniosek wojewody (prezydenta miasta) prezydium wstrzymuje wykonanie uchwały rady narodowej niższego stopnia w wypadku sprzeczności tej uchwały z prawem lub niezgodności z zasadniczą linią polityki Państwa.

§ 33. 1. Posiedzenia prezydium zwołuje przewodniczący rady w miarę potrzeby, nie rzadziej niż raz w miesiącu.

2. Na posiedzeniu prezydium przewodniczy przewodniczący rady lub jego zastępca. Na początku posiedzenia przedstawia projekt porządku dziennego do zatwierdzenia.

3. Wojewoda (prezydent miasta, naczelnik miasta, dzielniczy, gminy) może być zaproszony na posiedzenie prezydium z głosem opiniodawczo-doradczym.

4. Z posiedzeń prezydium sporządza się protokół, do którego wpisuje się podjęte przez prezydium postanowienia. Protokoły z posiedzeń prezydium rady stopnia wojewódzkiego sporządza biuro rady narodowej. Z posiedzeń prezydium rady stopnia podstawowego protokół sporządza pracownik powołany do obsługi rady.

§ 34. 1. W wojewódzkich oraz dzielnicowych radach narodowych i radach narodowych miast powyżej 150 tys. mieszkańców warunki sprawnego funkcjonowania rady, jej prezydium, komisji oraz radnych zapewnia biuro rady narodowej.

2. W pozostałych radach narodowych zadania biura rady narodowej spełniają stanowiska pracy lub zespoły pracownicze wydzielone do obsługi rady narodowej i jej organów.

3. Biuro rady narodowej oraz pracownicy lub zespoły pracownicze wydzielone do obsługi rady narodowej i jej organów podporządkowane są przewodniczącemu rady narodowej.

4. Regulamin biura rady narodowej (stanowisk pracy, zespołów pracowniczych) określa prezydium rady narodowej.

Rozdział 4

Komisje

§ 35. Rada narodowa stopnia wojewódzkiego powołuje następujące komisje:

- 1) komisję rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego do spraw: prawidłowego rozmieszczenia sił wytwórczych, planowania gospodarczego i finansowego, budżetu województwa, terenowej koordy-

nacji gospodarczej, budownictwa i inwestycji, zatrudnienia, prawidłowej organizacji pracy w jednostkach produkcyjnych.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

- 2) komisję gospodarki komunalnej, komunikacji i łączności do spraw: rozbudowy i utrzymania urządzeń komunalnych, budownictwa drogowego, gospodarki mieszkaniowej, środków komunikacji i łączności.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

- 3) komisję produkcji rolnej do spraw: intensyfikacji rolnictwa, rozbudowy i unowocześniania gospodarczego i organizacyjnego uspołecznionych gospodarstw rolnych, melioracji i budownictwa rolniczego, zaopatrzenia rolnictwa w środki produkcji, oświaty i propagandy rolniczej, gospodarki leśnej.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

- 4) komisję zaopatrzenia ludności i usług do spraw: handlu, gastronomii, skupu, usług dla ludności, kooperacji handlu z przemysłem miejscowym.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

- 5) komisję zdrowia, spraw socjalnych i ochrony środowiska do spraw: działalności placówek służby zdrowia i opieki społecznej, sportu i turystyki, zagospodarowania terenów rekreacyjnych, ochrony naturalnego środowiska człowieka.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

- 6) komisję wychowania, oświaty i kultury do spraw: wychowania i wykształcenia dzieci i młodzieży, funkcjonowania szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych, upowszechniania kultury, czytelnictwa, opieki nad sztuką ludową.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

- 7) komisję przestrzegania prawa i porządku publicznego do spraw: zapewnienia przestrzegania prawa przez obywateli i organy państwowe kontroli działalności kolegiów do spraw wykroczeń i sądownictwa społecznego, prawidłowości rozpatrywania skarg ludności oraz praworządności działania wszelkich urzędów i instytucji na obszarze działania rady.

W skład komisji wchodzi ..... osób.

§ 36. Rada narodowa stopnia podstawowego miasta powyżej 100 tys. mieszkańców oraz dzielnicowa rada narodowa powołują następujące komisje:

- 1) komisję rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego do spraw: prawidłowego rozmieszczenia sił wytwórczych, planowania gospodarczego i finansowego, budżetu województwa, terenowej koordynacji gospodarczej, budownictwa i inwestycji, zatrudnienia, prawidłowej organizacji pracy w jednostkach produkcyjnych.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

- 2) komisję gospodarki komunalnej, komunikacji i łączności do spraw: rozbudowy i utrzymania urządzeń komunalnych, budownictwa drogowego, gospodarki mieszkaniowej, środków komunikacji i łączności.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

- 3) komisję zaopatrzenia ludności, usług i rolnictwa do spraw: handlu i gastronomii, skupu, usług dla ludności, kooperacji handlu z przemysłem miejscowym oraz rozwoju produkcji rolnej.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

4) komisję zdrowia, spraw socjalnych i ochrony środowiska do spraw: działalności placówek służby zdrowia i opieki społecznej, sportu i turystyki, zagospodarowania terenów rekreacyjnych, ochrony środowiska człowieka.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

5) komisję wychowania, oświaty i kultury do spraw: wychowania i wykształcenia dzieci i młodzieży, funkcjonowania szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych, upowszechniania kultury, czytelnictwa, opieki nad sztuką ludową,

W skład komisji wchodzi ..... osób,

6) komisję przestrzegania prawa i porządku publicznego do spraw: zapewnienia przestrzegania prawa przez obywateli i organy państwowe, kontroli działalności kolegów do spraw wykroczeń i sądownictwa społecznego, prawidłowości rozpatrywania skarg ludności oraz praworządności działania wszelkich urzędów i instytucji na obszarze działania rady.

W skład komisji wchodzi ..... osób.

§ 37. 1. Rada narodowa miasta stopnia podstawowego od 50 tys. do 100 tys. mieszkańców oraz rada narodowa miasta i gminy powołują następujące komisje:

1) komisję rozwoju gospodarczego i gospodarki miejskiej do spraw: zagospodarowania przestrzennego, planowania gospodarczego i finansowego, budżetu, budownictwa i inwestycji, zatrudnienia, terenowej koordynacji gospodarczej, utrzymania i rozbudowy urządzeń komunalnych, gospodarki mieszkaniowej.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

2) komisję zaopatrzenia, produkcji rolnej i usług do spraw: handlu i gastronomii, skupu, usług dla ludności, kooperacji handlu z przemysłem miejscowym oraz intensyfikacji produkcji rolnej, rozbudowy i unowocześnienia użytkowanych gospodarstw rolnych, melioracji i budownictwa rolniczego, oświaty i propagandy rolniczej, zaopatrzenia rolnictwa w środki produkcji.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

3) komisję wychowania, oświaty i kultury do spraw: szkolnictwa i wychowania młodzieży, upowszechniania oświaty, czytelnictwa i bibliotek, sztuki ludowej, kultury fizycznej, sportu i turystyki, rozwoju urządzeń rekreacyjnych.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

4) komisję zdrowia, spraw socjalnych i ochrony środowiska do spraw: działalności placówek służby zdrowia i opieki społecznej, ochrony naturalnego środowiska człowieka, zdrowia i warunków sanitarnych, urzędów socjalnych, rent i opieki społecznej.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

5) komisję przestrzegania prawa i porządku publicznego do spraw: przestrzegania zasad współżycia społecznego, ochrony mienia społecznego, higieny i bezpieczeństwa pracy, ochrony przeciwpożarowej, zabezpieczenia przeciwpowodziowego, walki z pijaństwem.

W skład komisji wchodzi ..... osób.

2. Rada narodowa stopnia podstawowego miasta poniżej 50 tys. mieszkańców powołuje następujące komisje:

1) komisję rozwoju gospodarczego i zaopatrzenia do spraw: planów społeczno-gospodarczego rozwoju mia-

sta, planów finansowania zadań objętych wieloletnimi planami społeczno-gospodarczymi, budżetu, podatków i opłat, czynów społecznych, ogólnych i szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego, zaopatrzenia ludności, usług, rzemiosła i gastronomii.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

2) komisję gospodarki miejskiej i rolnictwa do spraw: rozbudowy i utrzymania urządzeń komunalnych, budownictwa drogowego, gospodarki mieszkaniowej, infrastruktury technicznej miasta oraz prawidłowego wykorzystania terenów rolnych.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

3) komisję wychowania, oświaty, kultury i spraw socjalnych do spraw: wychowania i nauczania dzieci i młodzieży, funkcjonowania placówek oświaty, służby zdrowia i opieki społecznej, zatrudnienia, sportu, turystyki i wypoczynku, ochrony środowiska, rozwoju kultury i sztuki ludowej.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

4) komisję przestrzegania prawa i porządku publicznego do spraw: zapewnienia przestrzegania prawa przez obywateli i organy państwowe, kontroli działalności kolegów do spraw wykroczeń i sądownictwa społecznego, prawidłowości rozpatrywania skarg ludności oraz praworządności działania urzędów i instytucji na terenie działania rady.

W skład komisji wchodzi ..... osób.

§ 38. Gminna rada narodowa powołuje następujące komisje:

1) komisję rozwoju gospodarczego i zaopatrzenia do spraw: planów społeczno-gospodarczego rozwoju gminy, planów finansowania zadań objętych wieloletnimi planami społeczno-gospodarczymi i rozwoju gminy, budżetu, podatków i opłat, funduszu gminnego i czynów społecznych, ogólnych i szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego wsi i zespołów wiejskich jednostek osadniczych oraz wyznaczania terenów budowlanych na obszarach wsi, gospodarki komunalnej, dróg, komunikacji i środków łączności, zarządu mieniem gminnym, zatrudnienia, zaopatrzenia ludności, gastronomii, usług i rzemiosła.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

2) komisję rolnictwa do spraw: produkcji rolnej i hodowlanej, skupu i kontraktacji, zaopatrzenia i usług oraz kredytów na potrzeby rolnictwa, budownictwa wiejskiego, postępu agrotechnicznego i zootechnicznego, rozwijania zespołowych form gospodarowania na wsi, gospodarki wodnej i melioracji, leśnictwa, zadrzewień i gospodarki łowieckiej, wykorzystania miejscowych zasobów surowcowych, szkód górniczych, ochrony przyrody.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

3) komisję wychowania, oświaty, kultury i spraw socjalnych do spraw: szkolnictwa, wychowania młodzieży, upowszechniania oświaty rolniczej, czytelnictwa i bibliotek, upowszechniania radia i telewizji, sztuki ludowej, zdrowia i warunków sanitarnych, urzędów socjalnych, rent i opieki społecznej, kultury fizycznej i sportu, turystyki, rozwoju i funkcjonowania urządzeń rekreacyjnych.

W skład komisji wchodzi ..... osób,

4) komisję przestrzegania prawa i porządku publicznego do spraw: przestrzegania zasad współżycia społecznego, ochrony mienia społecznego, higieny i bezpieczeństwa pracy, ochrony przeciwpożarowej, zabezpieczenia przeciwpowodziowego, walki z pijaństwem.

W skład komisji wchodzi ..... osób.

§ 39. 1. Rada narodowa może w zależności od miejscowych potrzeb powołać inne stałe komisje nie przekraczając ogólnej liczby komisji określonej dla danej rady narodowej i przy zachowaniu kompleksowego charakteru ich zadań.

2. Do wykonania określonych zadań, przeprowadzania konsultacji lub dokonania kontroli, przygotowania opracowań lub opinii albo do podjęcia innych spraw o charakterze doraźnym rada może powoływać komisje nie-stałe lub zespoły.

§ 40. 1. Komisja stała składa się z przewodniczącego komisji, jego zastępców oraz członków. Składy osobowe komisji ustala rada narodowa.

2. W skład komisji stopnia wojewódzkiego wchodzi w zasadzie tylko radni. W skład komisji rad stopnia podstawowego mogą wchodzić osoby spoza rady w liczbie nie przekraczającej połowy składu komisji.

3. Zastępców przewodniczącego komisja wybiera ze swego grona.

4. Obsługę techniczno-organizacyjną komisji wojewódzkich rad oraz dzielnicowych rad narodowych i rad narodowych miast powyżej 150 tys. mieszkańców zapewnia biuro rady narodowej, a w pozostałych radach narodowych wydzielone stanowiska pracy lub zespoły pracowników.

§ 41. 1. W dziedzinach należących do ich zakresu działania komisje:

- 1) przeprowadzają kontrolę społeczną działalności urzędu wojewódzkiego (miejskiego, dzielnicowego, gminnego) oraz innych instytucji, zakładów i jednostek działających na terenie działania rady,
- 2) występują za pośrednictwem prezydium rady do wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) z wnioskami wynikającymi z przeprowadzonych kontroli,
- 3) wysłuchują informacji kierowników właściwych organów oraz jednostek gospodarczych i socjalno-kulturalnych działających na terenie działania rady,
- 4) wyrażają opinie w sprawach przedstawionych komisji do zaopiniowania przez wojewodę (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy),
- 5) rozpatrują i opiniują projekty planów społeczno-gospodarczego rozwoju, planów finansowania zadań oraz projekt budżetu,
- 6) opiniują przekazane im projekty innych uchwał rady narodowej oraz w miarę potrzeby zgłaszają poprawki i uzupełnienia,
- 7) inicjują lub opracowują na zlecenie prezydium rady projekty uchwał rady.

2. Rada narodowa może w drodze uchwały określić rodzaje spraw, które zamiast na sesji podlegają rozpatrzeniu przez komisję; nie dotyczy to rozstrzygnięć zastrzeżonych do właściwości rady narodowej.

3. Uchwała o której mowa w ust. 2, może dotyczyć przekazania do rozpatrzenia następujących spraw będących w zakresie działalności komisji:

- 1) informacji właściwych jednostek administracyjnych i gospodarczych o stanie realizacji planów społeczno-gospodarczego rozwoju i budżetu oraz innych uchwał rady,
- 2) oceny terenowych organów administracji państwowej i jednostek gospodarczych,
- 3) realizacji postulatów i wniosków wyborców.

4. Komisje miejskiej (dzielnicowej, gminnej) rady narodowej mogą również rozpatrywać wnioski skierowane do rady przez organy samorządu mieszkańców oraz władze organizacji społecznych działających w mieście, dzielnicy, gminie.

5. W wyniku rozpatrzenia sprawy komisja kieruje wnioski do wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) lub występuje do rady o podjęcie stosownej uchwały.

§ 42. 1. W wykonywaniu swoich zadań komisje korzystają z pomocy specjalistów; w miarę możliwości i potrzeby korzystają również ze współpracy i wyników badań instytucji naukowych.

2. W wykonywaniu swych zadań kontrolnych komisje współdziałają z fachowymi organami kontroli państwowej, korzystają z ich pomocy i wyników kontroli.

§ 43. 1. Komisje rad narodowych stopnia wojewódzkiego włączają do realizacji swoich zadań odpowiednie komisje rad niższego stopnia, w szczególności do przeprowadzania kontroli, omawiania ich wyników i ustalania środków działania.

2. Komisje rad narodowych stopnia podstawowego współdziałają ściśle z organami samorządu mieszkańców miast i wsi oraz udzielają im pomocy w realizacji ich zadań.

§ 44. 1. Wykonując swoje zadania komisje współdziałają ściśle z organizacjami społecznymi i gospodarczymi, pobudzają i wykorzystują ich inicjatywę oraz wiążą ich działalność z zadaniami rady narodowej.

2. W miarę potrzeby komisje organizują wspólne kontrole z organizacjami społecznymi, wspólnie omawiają wyniki tych kontroli i wspólnie ustalają środki działania.

§ 45. Komisje wykonują swoje zadania kolegialnie na posiedzeniach, za pośrednictwem prezydium komisji, przewodniczącego komisji, wyznaczonych zespołów kontrolnych, opiniodawczych, konsultacyjnych oraz przez zlecenie indywidualnych zadań członkom komisji.

§ 46. 1. Posiedzenia komisji zwołuje jej przewodniczący.

2. Wnioski uchwała komisja zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy swoich członków.

§ 47. 1. Komisje mogą w zależności od przedmiotu obrad zapraszać na swoje posiedzenia kierowników właściwych organów oraz jednostek gospodarczych i socjalno-kulturalnych, jak również organizacji spółdzielczych i społecznych.

2. Terenowy organ administracji państwowej (wojewoda, prezydent miasta, naczelnik miasta, dzielnicy, gminy):

- a) zapewnia udostępnienie komisji przez kierowników właściwych jednostek organizacyjnych informacji i materiałów niezbędnych do prawidłowego wykonania przez komisje ich zadań kontrolnych,
- b) zawiadamia komisje o sposobie załatwienia ich wniosków najpóźniej w ciągu miesiąca.

Rozdział 5

Radni

§ 48. 1. Radny ma prawo i obowiązek czynnie uczestniczyć w sesjach oraz w działalności organów rady, do których został wybrany.

2. Uczestnicząc w sesjach radny ma prawo zgłaszać interpelacje, wnioski, opinie i poprawki do projektów uchwał oraz przedstawiać radzie stanowisko wyborców

§ 49. 1. Radny może na sesji bądź w okresie między sesjami składać interpelacje do wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy). Interpelacja może dotyczyć zarówno działalności wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) i podlegającego mu urzędu, jak również jednostek administracyjnych, gospodarczych i socjalno-kulturalnych działających na danym terenie.

2. Interpelacja może być zgłoszona pisemnie lub ustnie do protokołu sesji rady. W interpelacji powinna być przedstawiona sprawa i wynikające w związku z nią zażyczenie.

3. Odpowiedź na interpelację powinna być udzielona nie później niż w ciągu dwóch tygodni od daty jej złożenia

§ 50. 1. Radny może zwracać się z wnioskami do rady narodowej, wojewody (prezydenta miasta, naczelnika miasta, dzielnicy, gminy) oraz kierowników innych organów państwowych, jak również przedsiębiorstw, zakładów, instytucji oraz organizacji spółdzielczych i społecznych o rozpatrzenie spraw wynikających w toku działalności radnego w związku z wykonywaniem mandatu.

2. Radny może kierować wnioski, o których mowa w ust. 1, bezpośrednio lub poprzez prezydium rady narodowej.

3. Odpowiedzi radnemu należy udzielić w ciągu 30 dni, chyba że przepis szczególny przewiduje krótszy termin. W wypadku skierowania wniosku poprzez prezydium rady narodowej odpowiedź powinna być udzielona również za pośrednictwem prezydium.

§ 51. 1. Radny utrzymuje stałą więź z wyborcami, współdziałając z właściwym komitetem Frontu Jedności Narodu oraz z miejscowymi organizacjami gospodarczymi i społeczno-politycznymi.

2. Radny miejskiej (dzielnicowej) rady narodowej utrzymuje również stałą więź z organami samorządu mieszkańców właściwymi dla okręgu wyborczego radnego.

3. Radny uczestniczy w spotkaniach z wyborcami, zając im co najmniej dwa razy w roku sprawę ze swej działalności, a także z działalności rady oraz komisji, której jest członkiem.

4. Radny gminnej rady narodowej uczestniczy w zebraniach wiejskich, składając co najmniej dwa razy w roku sprawozdania ze swej działalności, a także z działalności rady i komisji, której jest członkiem, oraz utrzymuje ścisłą więź z sołtysem, właściwym dla okręgu wyborczego radnego.

5. Ogólne wnioski wynikające ze spotkań z wyborcami oraz innych z nimi kontaktów radny kieruje do prezydium rady lub zgłasza je na sesji.

§ 52. 1. Dla zapewnienia radnym stałej systematycznej więzi z załogami większych zakładów pracy mogą być tworzone w tych zakładach zespoły radnych.

2. W skład zespołu wchodzi radni i członkowie komisji rad narodowych zatrudnieni w danym zakładzie. Zespół może być utworzony, jeżeli w zakładzie jest zatrudnionych co najmniej pięciu radnych i członków komisji.

3. Celem działalności zespołu jest informowanie załogi o pracy rad narodowych i ich organów, zasięganie jej opinii o zagadnieniach mających być tematem sesji oraz przyciąganie pracowników zakładu do udziału w realizacji zadań wytyczonych przez rady narodowe.

4. Zespoły są tworzone zgodnie z ustaleniami prezydium rady narodowej stopnia wojewódzkiego.

§ 53. Radni każdej rady narodowej należący do partii i stronnictw politycznych tworzą zespoły radnych. Pracą zespołów kierują właściwe władze partii i stronnictw politycznych.